అవినాష్ చంద్రబోస్

v.

బిమల్ చంద్ర బోస్

(బి. పి. సిన్హా, సి., జె., కె.ఎన్. వాంచూ మరియు

జె.సి. షా, జెజె.)

క్లయింట్ ద్వారా లాయర్ యొక్క క్రిమినల్ నమ్మక ఉల్లంఘన-ప్రాసిక్యూషన్- చేతితో రాసే నిపుణుడిని పిలవరు లేదా విచారించరు-ట్రయల్ మేజిస్ట్రేట్ చేత నిర్దోషిగా ప్రకటించడం-అప్పీల్-ఔచిత్యంపై హైకోర్టు ఆదేశించిన నిపుణుడి పరిశీలన.

పిటిషనర్, ప్రాక్టీస్ చేస్తున్న న్యాయవాది ప్రతివాది కొనుగోలు చేయదలచిన ఆస్తికి సంబంధించి టైటిల్ ను పరిశోధించడానికి ప్రతివాదిని ప్రాసిక్యూట్ చేశారు ఇందుకోసం తనకు కేటాయించిన రూ.5000 ను దుర్వినియోగం చేసినందుకు ఐపీసీ సెక్షన్ 409 కింద అభియోగాలు మోపారు. ప్రాసిక్యూషన్ ప్రధానంగా పిటిషనర్ రాసిన లేఖపై ఆధారపడింది, ఇందులో పిటిషనర్ అడిగిన రూ.5000/- మొత్తంలో రూ.4200/- మొత్తాన్ని చూపించారు. ఈ లేఖను పిటిషనర్ ఫోర్జరీగా సవాలు చేశారు . ప్రతిస్పందకుడు చేతితో రాసే నిపుణుడిని పిలవలేదు లేదా అలా చేయడానికి అతనికి అవకాశం నిరాకరించబడలేదు. ట్రయల్ మేజిస్ట్రేట్ ప్రాసిక్యూషన్ కేసు రుజువు కాలేదని భావించి పిటిషనర్ ను నిర్దోషిగా ప్రకటించారు. పిటిషనర్ తన క్లయింట్ తో నమ్మకమైన సంబంధంలో ప్రాక్టీస్ చేస్తున్న న్యాయవాది అనే కారణంతో నిర్దోషిగా విడుదల చేసిన ఉత్తర్వులను హైకోర్టు కొట్టివేసింది మరియు ఆ లేఖ యొక్క వాస్తవికతను నిర్ధారించడానికి ప్రతివాది చేతితో రాసే నిపుణుడిని పరిశీలించడానికి ప్రతివాదికి అవకాశంతో మరో మేజిస్ట్రేట్ చేత తిరిగి విచారణ జరిపించాలని ఆదేశించింది.

ఈ కేసు సాధారణ కక్షిదారుల మధ్య కాదని, ఒక న్యాయవాదికి, అతని క్లయింట్ కు మధ్య ఉన్నదని, విశ్వసనీయ సంబంధాన్ని కలిగి ఉన్నందున, పక్షాల మధ్య పూర్తి న్యాయం జరిగేలా ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోరాదని, ప్రాసిక్యూషన్ తన సొంత కేసును నిరూపించుకునే అవకాశాన్ని ఉపయోగించుకోనప్పటికీ కేసును వెనక్కి పంపాలని పేర్కొంది.

హైకోర్టు ఉత్తర్వులు పూర్తిగా తప్పని, వాటిని కొట్టివేయాలని పేర్కొంది. పునర్విచారణకు ఆదేశించడానికి ఎటువంటి ఆధారం లేదు మరియు ఫిర్యాదుదారుడు ప్రేరేపించాల్సిన మరియు ప్రేరేపించగల అన్ని సాక్ష్యాలను జోడించడంలో విఫలమైనందున అదే నేరానికి పిటిషనర్ ను రెండవ విచారణకు ఉంచలేము. పిటిషనర్ న్యాయవాది కావడం వల్ల ఎలాంటి తేడా ఉండదని, అందరికీ వర్తించే క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్ర నియమాలు ఆయనకు వర్తించాలి. అంతేకాకుండా, హైకోర్టు క్రమశిక్షణా అధికార పరిధిని ఉపయోగించడం లేదని, క్రిమినల్ కేసులో న్యాయవాది, క్లయింట్ సంబంధం లేదని పేర్కొంది.

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నెంబరు 119 ఆఫ్ 1961.

కలకత్తా హైకోర్టు 1960 డిసెంబర్ 21 న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వులను 1958 సీఆర్ ఏ నెం.423 లో పొందుపరిచారు.

పి: .కె. చక్రవర్తి, పిటిషనర్ కోసం.

ఎస్.సి. మజుందార్, ప్రతివాది నెం.1 కోసం.

డి.ఎన్. ముఖర్జీ, పి. K. పి కోసం ముఖర్జీ . .కె. బోస్, ప్రతివాది నెం.2 కోసం.

1962. ఆగష్టు 3 కోర్టు తీర్పు

దీని ద్వారా డెలివరీ చేయబడింది

రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 134(1) (సి) కింద హైకోర్టు మంజూరు చేసిన ఫిట్నెస్ సర్టిఫికేట్పై 1958 జూలై 2 న ట్రయల్ మేజిస్ట్రేట్ జారీ చేసిన నిర్దోషి ఉత్తర్వులను కొట్టివేస్తూ 1960 డిసెంబర్ 21 న కలకత్తా హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా ఈ అప్పీల్ దాఖలైంది. ఈ విజ్ఞప్తిని మేము సుదీర్ఘంగా విన్నాము. అప్పీలుకు అనుమతి ఉందని, నిర్దోషుల ఉత్తర్వులు నిలుపుదల అవుతాయని, కారణాలు తరువాత తెలియజేస్తామని మా ఉత్తర్వును వెలువరించారు.

న్యాయవాదిగా ప్రాక్టీస్ చేస్తున్న పిటిషనర్ ను 1952 అక్టోబర్ లో కొనుగోలు చేయబోయే ఏదో ఒక ఆస్తిపై విచారణ జరిపేందుకు ప్రతివాది తన వద్ద పనిచేయడానికి నియమించుకున్నట్లు తెలుస్తోంది. బెంగాల్ మనీ లెండర్స్ యాక్ట్ కింద ప్రతిపాదిత లావాదేవీకి సంబంధించి దరఖాస్తుదారుడికి కోర్టులో డిపాజిట్ చేయడానికి ప్రతివాది రూ.5000/- మొత్తాన్ని అప్పజెప్పాడని, ఆ డబ్బును అప్పజెప్పిన పిటిషనర్ నమ్మకద్రోహంతో ఆ మొత్తాన్ని దుర్వినియోగం చేశాడని ప్రాసిక్యూషన్ కేసు. తద్వారా తన క్లయింట్ కు నష్టం కలిగించాడు. అందువల్ల ప్రతివాది తరఫున న్యాయవాదిగా తనకు అప్పగించిన రూ.5000/- మొత్తానికి సంబంధించి నేరపూరిత విశ్వాస ఉల్లంఘనకు పాల్పడినట్లు భారత శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 409 కింద పిటిషనర్పై అభియోగాలు మోపారు. తనపై నమోదైన కేసు అవాస్తవమని, చెప్పాల్సిన అవసరం లేని కారణాలతో తనపై తప్పుడు కేసులు బనాయించారని పిటిషనర్ వాదించారు.

తనపై వచ్చిన అభియోగాన్ని రుజువు చేయడానికి, ఫిర్యాదుదారుడు (ఇప్పుడు ప్రతివాది) తనను మరియు అనేక మంది సాక్షులను విచారించాడు. మార్క్డ్ ఎక్స్ అనే నిర్దిష్ట పత్రాన్ని కూడా అతను సాక్ష్యంగా పొందాడు. డిపాజిట్ కు అవసరమైన రూ.5000/- మొత్తంలో రూ.4200/- ఒక భాగమని చూపించడానికి పిటిషనర్ చేతి రాతలో ఉన్న లేఖను పిటిషనర్ కోరాడు. డిపాజిట్ విషయంలో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరిగాయని పేర్కొంటూ ఫిర్యాదుదారుడి చేతిలో రాతలు కూడా ఉన్నాయి. అది చాలా ముఖ్యమైన సాక్ష్యం, ఇది నిజమైతే అప్పీలుదారునిపై కేసును నిరూపించడానికి చాలా దూరం వెళ్ళగలదు. అయితే పిటిషనర్ ఆ డాక్యుమెంట్ ను మెటీరియల్ పార్ట్స్ లో ఫోర్జరీగా సవాలు చేసి, డాక్యుమెంట్ ను సమర్పించిన ఫిర్యాదుదారుడిని క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేశారు. కోర్టు ముందు ఉంచిన డాక్యుమెంట్ మెటీరియల్ పార్ట్స్ లో ఫోర్జరీ అని చూపించే ఉద్దేశ్యంతో ఫిర్యాదుదారుడిని చాలా సూటిగా క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ చేసినప్పటికీ, చేతిరాతపై నిపుణుడిని పరీక్షించడానికి ఫిర్యాదుదారుడు ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదు. సాక్ష్యాధారాలు, డాక్యుమెంటరీలను పరిశీలించిన ట్రయల్ కోర్టు నిందితుడిపై కేసు రుజువు కాలేదని నిర్ధారణకు వచ్చి నిర్దోషిగా ప్రకటించింది. నిర్దోషిగా విడుదల చేసిన ఉత్తర్వులపై పిటిషనర్ హైకోర్టులో అప్పీలుకు మొగ్గుచూపారు.ఈ కేసును విచారించిన డివిజన్ బెంచ్ విచారణ జరిపింది.ఈ కేసు పరిస్థితులలో మరో మేజిస్ట్రేట్ విచారణ జరపాలని , ప్రశ్నించిన పత్రం యొక్క వాస్తవికతను నిర్ధారించడానికి చేతిరాత నిపుణుడి సాక్ష్యాన్ని జోడించడానికి ఫిర్యాదుదారుడికి అవకాశం ఇవ్వాలని హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. మేజిస్ట్రేట్ ఇచ్చిన నిర్దోషి తీర్పుపై అప్పీలులో ఉన్న హైకోర్టు ప్రశ్నపత్రంలోని వాస్తవికతపై సంతృప్తి చెందలేదని తెలుస్తోంది. నిందితులపై అభియోగాలు మోపడంలో ప్రాసిక్యూషన్ సఫలమైందో లేదో, వివాదంలోని మెరిట్ ఆధారంగా ఏదో ఒక రకంగా తీర్పును

వెలువరించవచ్చు. ఒకవేళ ఇది నిందితుడిగా న్యాయవాదికి, ఫిర్యాదుదారుగా అతని క్లయింట్ కు మధ్య ఉన్న కేసు కాకపోతే, బహుశా హైకోర్టు ఫిర్యాదుదారుడికి రెండో దఫా వ్యాజ్యం దాఖలు చేయడానికి కొత్త అవకాశం ఇచ్చే అసాధారణ మార్గాన్ని చేపట్టి ఉండకపోవచ్చు. ఈ విషయంలో హైకోర్టు తీసుకున్న అసాధారణ వైఖరికి గల కారణాలను తెలియజేయడానికి ఈ క్రింది పరిశీలనలను సేకరించవచ్చు:

అందువల్ల ఇది ఎంతో ప్రాముఖ్యత కలిగిన డాక్యుమెంట్ అనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు. ప్రాసిక్యూషన్ ప్రకారం, ప్రతివాదికి రూ .4200 /- మొత్తంతో సంబంధం స్పష్టంగా చూపించింది, ఇది రూ .5000 /- మొత్తంలో భాగం. డాక్యుమెంట్ కింది భాగంలో 'అవును' అనే పదం, సంతకం ఉన్నట్లే 4200 అంకెలు, 'సంక్రాంత' అనే బెంగాలీ పదం ఫోర్జరీలు అని ప్రతిస్పందకుడు పేర్కొన్నారు. తేదీతో కూడిన ప్రతిస్పందకుడు కూడా ఫోర్జరీలు. ఈ కేసును ప్రతివాది బిమ్లా కృష్ణ సేన్ కు స్పష్టంగా చెప్పాడు మరియు పత్రంలోని నిర్దిష్ట భాగాలు పిటిషనర్ చేసిన స్పష్టమైన ఫోర్జరీలు అని అతనికి సూచించబడింది. ఈ సవాలు ఉన్నప్పటికీ, పిటిషనర్ ఈ పత్రం యొక్క రచయితత్వం గురించి కోర్టుకు ఒక నిర్ధారణకు రావడానికి సహాయపడటానికి నిపుణుల సాక్ష్యాలను సమర్పించడానికి ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదని చెప్పాలి. నిపుణుల సాక్ష్యాలు ఎల్లప్పుడూ తుది పరిష్కారం కాలేవు; అయినప్పటికీ, ఈ రకమైన కేసులో, న్యాయస్థానానికి అర్హత కలిగిన నిపుణుడు సహాయం చేయడం చాలా వాంఛనీయం, ఎందుకంటే దాదాపు మొత్తం కేసు ప్రతివాది చేతిలో ఉందా అనే వాస్తవానికి రుజువుపై ఆధారపడి ఉంటుంది, నిపుణుల సాక్ష్యాలను పిలవడంలో పిటిషనర్ వైఫల్యంపై మేజిస్ట్రేట్ కూడా వ్యాఖ్యానించాడు. ఒకరకంగా ఆ వ్యాఖ్య సమంజసమే; కానీ లాయర్ మరియు క్లయింట్ మధ్య ఈ రకమైన కేసులో, ఈ విషయాన్ని అది ఉన్న చోట వదిలివేయలేమని మేము భావిస్తున్నాము, పక్షాల మధ్య విశ్వసనీయ సంబంధాల దృష్ట్యా ప్రాసిక్యూషన్ ప్రయోజనాల దృష్ట్యా మొత్తం విషయాన్ని క్లియర్ చేయడం నిందితుల ప్రయోజనాల కోసం

అంతే అవసరం. మరియు పార్టీల మధ్య పూర్తి న్యాయం జరిగేలా ఎటువంటి చర్యలను విడిచిపెట్టరాదు. ఒక పిటిషనర్ కు , మరొకరికి మధ్య సాధారణ కేసు అయితే, ప్రాసిక్యూషన్ తన కేసును నిరూపించుకునే అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోకపోయినప్పటికీ ఈ సమయంలో కేసును పంపడానికి సంకోచించేవాళ్లం.

అన్ని నాగరిక దేశాలలో, నేరచరిత్ర చాలా అసాధారణ పరిస్థితులలో తప్ప, ఒకే నేరానికి నిందితుడిని ఒకటి కంటే ఎక్కువసార్లు విచారించకూడదనే నియమాన్ని బలంగా స్థాపించింది . ఈ కేసులో నిందితుడిపై అభియోగాన్ని రుజువు చేయడానికి అవసరమైన అన్ని సాక్ష్యాధారాలను సమర్పించడానికి ఫిర్యాదుదారుడికి పూర్తి అవకాశం ఉంది. ఒక నిపుణుడిని పరీక్షించి, ఆ అవకాశాన్ని తనకు నిరాకరించారని కాదు. ట్రయల్ కోర్టు ముందు ప్రాసిక్యూషన్ సమర్పించిన సాక్ష్యాధారాలపై తమకు అనుకూలంగా తీర్పు వచ్చే అవకాశం ఉంది. ఆ సాక్ష్యం తగినంతగా ఉందని ఆ కోర్టు సంతృప్తి చెందలేదు; నిందితుని వద్దకు అభియోగాన్ని తీసుకురావడానికి విశ్వసనీయంగా ఉంది. ఈ విధంగా నిందితుడ్ని నిర్దోషిగా ప్రకటించింది. అప్పీలుపై, సాక్ష్యాలు, వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను తన ముందు ఉంచినట్లయితే, హైకోర్టు వేరే అభిప్రాయాన్ని తీసుకునే అవకాశం ఉంది. దీనికి దారితీయవచ్చు. ట్రయల్ కోర్టు ద్వారా సాక్ష్యాధారాలను ప్రశంసించడం పూర్తిగా తప్పు అని , అప్పీలేట్ కోర్టుకు ఇది పూర్తిగా ఆమోదయోగ్యం కాదని నిర్ధారణకు వచ్చారు. ఒకవేళ హైకోర్టు ఒక నిర్ణయానికి రాగలిగితే తీర్పును తారుమారు చేసి నిర్దోషుల తీర్పును శిక్షా ఉత్తర్వులుగా మార్చవచ్చు. అయితే ప్రాసిక్యూషన్ మొదటి కేసు కోర్టు ముందుకు తీసుకురావాల్సిన, తీసుకురాగల అన్ని సాక్ష్యాధారాలను జోడించనంత మాత్రాన నిందితులను రెండో విచారణ భారంలో పడేయకూడదు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతుగా అందుబాటులో ఉన్న అన్ని సాక్ష్యాలను జోడించడానికి ట్రయల్ కోర్టు ప్రాసిక్యూషన్ కు పూర్తి

అవకాశం ఇవ్వలేదనే కారణాల వల్ల నిర్దోషిగా విడుదల చేసిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా అప్పీల్కోర్టుకు తిరిగి విచారణకు ఆదేశించే అవకాశం ఉన్న కేసు కాదు. ప్రాసిక్యూషన్ సిద్ధంగా ఉందని, సమర్పించడానికి సిద్ధంగా ఉందని అన్ని సాక్ష్యాధారాలను జోడించడానికి ట్రయల్ మేజిస్ట్రేట్ అకారణంగా ఎటువంటి అవకాశాన్ని నిరాకరించినట్లు ఎక్కడా సూచించబడలేదు. అలాంటప్పుడు, ఈ కేసు ఒక న్యాయవాదికి, అతని క్లయింట్ కు మధ్య ఉన్నదనే కారణంతో నిర్దోషిగా విడుదల చేసిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేసి, మరో మేజిస్ట్రేట్ చేత కొత్తగా విచారణకు ఆదేశించడంలో హైకోర్టు పూర్తిగా తప్పుదారి పట్టింది . నిందితుడు న్యాయవాది అయినంత మాత్రాన అతన్ని రెండోసారి వేధింపులకు గురిచేయడానికి కారణం కాదు. అతని ప్రాసిక్యూటర్ తనపై అభియోగాన్ని తీసుకురావడానికి సరైన అవకాశం లేదని భావించడానికి ఎటువంటి కారణం లేదు. క్రిమినల్ విచారణకు సంబంధం లేని అంశాలకు హైకోర్టు అవకాశం కల్పించిందని మా అభిప్రాయం. వృత్తిపరమైన దుష్ప్రవర్తనకు సంబంధించి హైకోర్టు క్రమశిక్షణా చర్యలు తీసుకోలేదు. అన్ని క్రిమినల్ విచారణలకు వర్తించే క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్ర నియమాలనే ఇది వర్తింపజేయాలి, మరియు మా అభిప్రాయం ప్రకారం, పునర్విచారణకు ఆదేశించడానికి హైకోర్టు ఇచ్చిన ఏకైక కారణం క్రిమినల్ న్యాయశాస్త్రం యొక్క అన్ని బాగా స్థాపించబడిన నియమాలకు విరుద్ధం. పిటిషనర్ ప్రాక్టీసు చేస్తున్న న్యాయవాది కావడం వల్ల అతను క్రిమినల్ అభియోగంపై లాగబడినప్పుడు అతనికి ఎటువంటి ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడదు, అయినప్పటికీ అతను ఎటువంటి అదనపు వైకల్యానికి గురికాలేదు, ఎందుకంటే ఈ కేసు ఒక న్యాయవాది మరియు అతని క్లయింట్ మధ్య ఉంది. క్రిమినల్ కేసుకు సంబంధించి లాయర్, క్లయింట్ మధ్య ఎలాంటి సంబంధం లేదు. అందువల్ల హైకోర్టు ఇచ్చిన పునర్విచారణ ఉత్తర్వులు పూర్తిగా తప్పు అని, వాటిని కొట్టివేయాలని మా అభిప్రాయం.

అప్పీలుకు అనుమతి..